

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NUM 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

—¡A ells!

CRONICA

Barcelona 's diverteix. Motius deu tenir per estar contentíssima: si no fos aixís no 's divertiria.

Se 'm figura veure representada la ciutat dels comtes per un jove esbojarrat, ab lo barret tou al clatell, una corbata virolada al coll, la cara embotornada y encesa ab lo foch de una forsada alegría, de una alegría purament externa, que no li surt de dintre, fent gala de una mímica exagerada y esbarriant els ulls injectats d' alcohol y de gatzara.

—Ola noy ¿cóm aném?

—Al pel!

—Y á casa teva?

—Millor que no vulguis. Aquest dematí se m' ha mort el pare, y allá li deixat de cos present. La mare que no se sab pendre las cosas ab verdadera filosofia, té uns atachs de nervis qu' esgarrifan... no se pas com ne sortirá. Las mevas germanas gemegan pels racons. Lo meu germá, que ja fa uns tres mesos qu' está sense feyna, no sab fer res mes que picar de peus y escabellarse... Aixís es que per no veure aquest desori, y sobre tot per no presenciar l' arribada del amo de la casa, que 't dich que per lo desanimat es un verdader *yankée*, y que avuy precisament, ¡figura't avuy! ens tira 'ls trastos al carrer, me n' hi anat á voltarla. Jo no soch bó per veure cosas tristas.

—¿Y 'ls has deixat?

—Que havia de fer!... Ab vint duros que 'm quedavan no sortia pas de cap apuro. No n' hi havia ni per pagar l' enterro del pare, ni las visitas del metje que assisteix á la mare, ni 'l trimestre de lloguer del pis... Hauria sigut bonich que aquell *bandido* se 'n hagués gaudit... ¡Ca, ca!... Mes m' estimo reventarlos jo... Perque jo soch aixís: á las penas punyaladas... Vaja, ¿vols venir als toros?... Ens divertirém molt... Es una corrida de primera... Ala, home, anima't... ¿Vols venir? Jo pago! ...

***

Aixís, ab aquesta mateixa despreocupació, ab aquest esbojarrament mateix se 'ns va oferir diumenje la ciutat dels comtes. Si una ciutat es una familia que te afeccions é interessos comuns, á dintre d' ella y á fora com á part integrant de la patria de que forma part, era impossible desconèixer que hi havia morts de cos present, mares desesperadas, germans que no tenen feyna y fins el *yankée* desanimat, que sense anarse'n en contemplacions ens tira 'ls trastos al carrer ¿Quín remey queda davant de aquesta ratxada de desventuras? No mes que un: anarse'n als toros.

Cada día 's tanca una fábrica: al nostre Port, avants tant animat pel treball y 'l tráfeh, cada día s' hi coneix: no arriban barcos y alguns dels que s' hi havian refugiat en espera de millors temps, fugen mes que depressa al sol anunci de que á lo millor pot presentarse una esquadra enemiga: las cuynas económicas fan bullir la sopa, y l' honrat treballador vensut per la fam en lo conflicte que suscitava al fondo del séu esperit una pundonorosa dignitat, acut á pidolarla, devorant ab la gasofia l' agror de una depressió moral que l' envenena...

En aquesta situació res mes oportú que una fastuosa, que una brillant, que una espléndida corrida de toros. Mentres quedi la Plassa, queda la Patria. En sas parets s' estrellan impotents totas las desdixas. Lo torin es per Barcelona, lo qu' es per Manila la ciutat murada: l' últim refugi del patriotisme.

***

Perque aixó sí—tots els entussiasistas de las ba-

nyas, ho diuen:—La corrida del diumenje posada baix lo patrocini de la Creu Roja va ser una festa patriótica.

Es induptable que de haverse anunciat els mateixos toros y las mateixas cuadrillas *á palo sech*, sense l' amparo de aquella societat benéfica, s' hauria omplert la plassa de la mateixa manera. Aixís com ara hi han anat ab l' excusa de ajudar á la Creu Roja, hi haurian anat ab lo pretext de ofegar ab sanch de bou y de caball las moltas penas que á tots ens afligeixen.

Pero realisada la corrida en la forma en que 's va efectuar vesteix molt mes... No hi havia sino que contemplar la plassa engalanada ab banderas y trofeus, símbol de nostras grans victorias en las guerras qu' estén sostenint, y l' arena convertida en una inmensa alfombra, en la qual (segueixo la descripció del *Noticiero*): «descollaban sobre fondo azul los colores gualdo y rojo de nuestra querida enseña nacional, cuyas inmensas fajas, al contemplarlas, traían á la memoria los ríos de sangre y los ríos de oro que á su sombra acaba España de invertir en las guerras que con hijos ingratos y con una nación más desagradecida aún está todavía sosteniendo. En el centro del redondel destácase el escudo de la tierra catalana rematado por el heráldico murciélagó.»

Vegin si tot aixó, sobre tot quan coincideix ab la noticia de la rendició de Santiago de Cuba, no fa vibrar los nervis d' entussiasme patriótic. ¡Quína llástima que l' immortal *Lagartijo* que havia de assistir al acte, vaja donarnos *marso!* Setze mil bocas l' haurian aclamat al crit de:—¡Viva l' *Avi!*... renovant los temps ditxosos del héroe de Lutzana.

**

Ara sols falta coneixer los resultats metálichs de aquest acte tauromáquich-benéfich.

De segur qu' en una tarde, van entrar per las taquillas de la Plassa de Toros, cantitats mes considerables que las que la mateixa Creu Roja ha lograt reunir durant tres anys d' esforços y excitacions en favor dels soldats ferits y malalts, de recepcions de barcos y de llastimosos passeigs de camillas per la Rambla de Barcelona. Pero las sumas de la suscripció entravan íntegrament á la caixa de la Creu Roja, y de las recaudadas á la Plassa de Toros se 'n haurán de deduhir los gastos de la festa... que si no arriba á lo total de lo recaudat, no se 'n faltará gayre. O sino ja ho veurém.

¡Compassió pels mártirs del seu deber!... ¡Pietat pels pobres soldats qu' en defensa de la patria han sacrificat la seva salut y han compromés la seva existencia!... No hi ha dupte que aquests crits de llástima troban sempre cors compassius que 'ls escoltan, dispuestos á acudir á remediarlos.

Sols que per anar al sanatori de las Corts exigeixen passar pel torín de la Barceloneta. Creuen que aixís fan mes dressera.

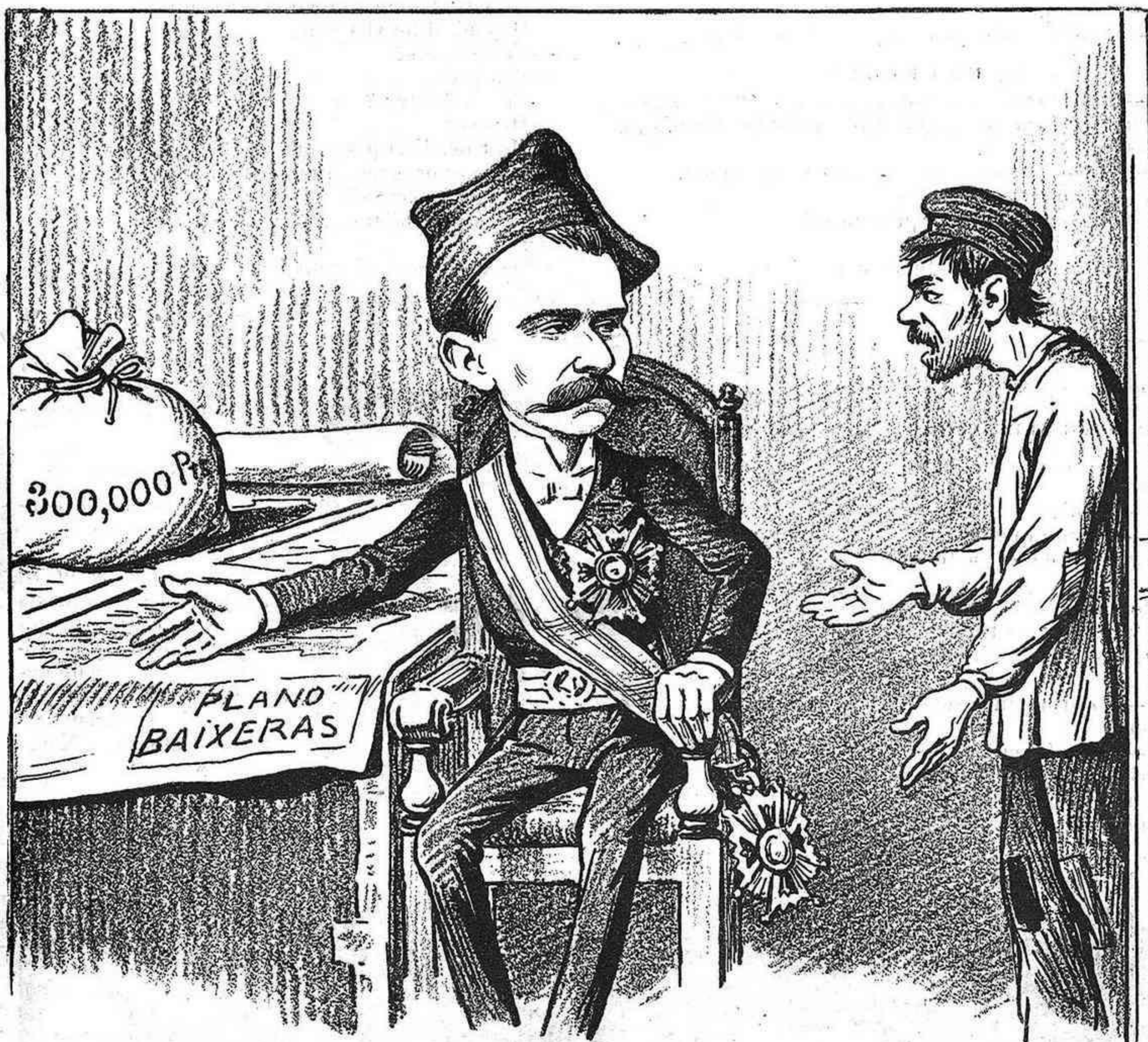
P. DEL O.

LA ERMITA

—FLORALES—

Hi ha al cim de Montbanyut
la ermita de Santa Ana,
la ermita de més nom
de tota la comarca.
La qui vol tenir fills
hi puja tres vegadas;
segons la tradició
es càlcul que may falla.

A CASA LA CIUTAT

—Señor Alcalde, ja que per fi li han donat la creu, pensi ab nosaltres. ¡Feyna, home, feyna!
 —Ara, ara ho estich estudiant.

La dona que hi va ab fé
 que pregui ab tota l' ànima,
 que acluqui 'ls ulls al mon
 y aixampli la esperansa,
 y sentirá al poch temps
 l' efecte de la gracia.
 Las que hi muntan plorant
 rialleras ne devallan;
 la quina hi puja un cop
 de retornar té ganas,
 que xorcas van amunt
 pro baixan ben curadas.
 ¿Deguda á qué será
 virtut tan admirable?
 ¿Será al perfúm rehinós
 que la boscuria embauma?
 ¿Será á aquell ayre pur?
 ¿Será á las frescas ayguas?
 Al clima no 's deu pas
 virtut tant soberana,
 que 'ls pobres ermitans
 ab un sol més que hi passen
 be perden la salut
 al cim de la montanya.
 Ja hi muntan aixerits
 sapats, rojas las galdas,

valents com toros braus;
 mes ¡ay! que quan devallan
 van mústichs, corsecats,
 esgroguehits de cara,
 els ulls fins al ciatell
 y decandits de camas.
 No es pas al clima, no,
 que 's deu aquella gracia.
 El bisbe ho deu saber,
 que hi passa temporadas.
 El bisbe sí que ho sab,
 el bisbe ho sab.... y calla.

FOLLET.

AL BALNEARI

GALERIA DE BANYISTAS

UN HOME PRÁCTICH

—¿Té bonas vistas aquest establiment?
 —Magníficas: surti á la terrassa, y....
 —Ho crech. ¿Hi ha sala de tresillo y de billar?

- Com las millors de Barcelona.
 —¿La carn es fresca?
 —Superior.
 —¿Y 'l vi?
 —De primera.
 —Donchs... me quedo aquí á *pendre las ayguas*.

UN TIPO GELÓS

- No per res, sino perque ¿sab? al mon hi ha gent de tantas maneres... ¿Quí 'l té aquest quarto d'aquí al costat?
 —Un senyor vell, de vuytanta anys y pico.
 —¿Y 'l quarto de la dreta?
 —Una senyora vella qu' está sola.
 —¿Y 'l del davant?
 —Un coix de totas dugas camas.
 —¿Y l' altre?
 —Un cego.
 —Vaja.... decididament, jo y la senyora pendrém aquest.

UN JOVE QUE BUSCA

- M' ha de fer un favor.
 —Digui.
 —Sempre que tingui ocasió ha de dir á tots els papays y mamays que soch hereu d' una gran casa, que tinch el *de*, que soch molt cándit....
 —No hi ha inconvenient.
 —Además, es necessari que á mí m' indiqui quíñas son las senyoretas que tenen dot, á

quánt ascendeix, si hi ha ó no probabilitats d' éxit...

—Confíhi en mí.... (Tot aixó li posaré al comte.)

UN QUE SAB NADAR.... Y GUARDAR LA ROBA

—Escolti: ¿solen venirhi sastres aquí?

—May n' hi he vist cap.

—¿Y sabaters?

—Tampoch.

—¿Y sombrerers?

—Menos.

—Molt bé. Una pregunta y prou. ¿Es client de la casa un senyor gras, que porta ulleras negras y li diuhen don Silvestre?

—Sivestre.... ulleras.... gras.... ¿Qué fa aquest senyor?

—Deixa diners al cent per cent als joves calaveras.

—No senyor: no vé aquí.

—Perfectament, donchs: apuntim y ensenyim la meva habitació.

UN CURSI

—Miri nosaltres menjarém aquí al quarto.

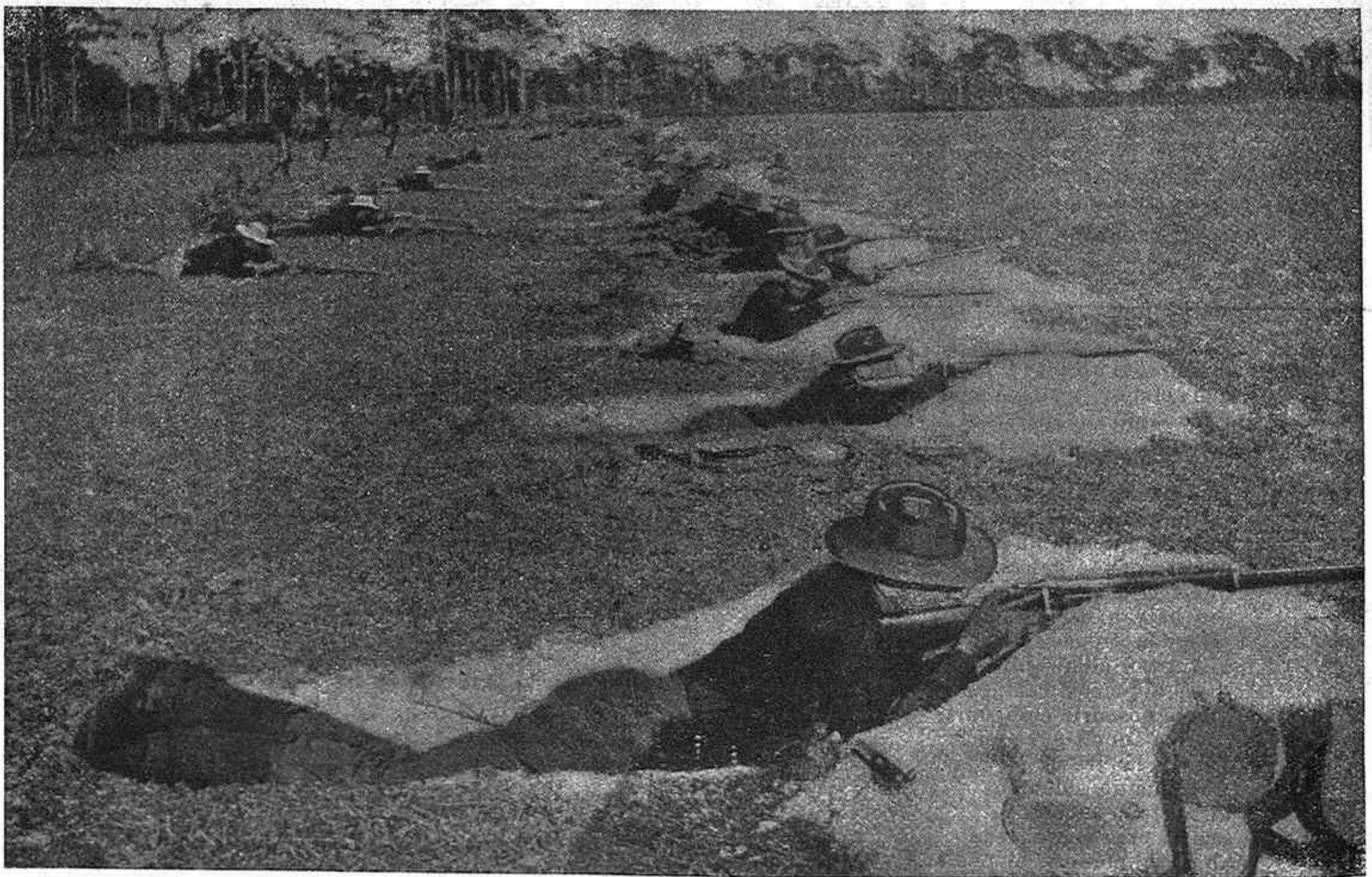
—Molt bé.

—Pero (*baixant la veu*) com que aquests d'aquí al costat son coneguts nostres y no volém que 's riguin de nosaltres, cada día á l' hora de dinar, dirém cridant al mosso: «¡Xampany!»

—Y....

—Y (*mes baix*) ens

NOSTRES SOLDATS

Esperant al enemich.

LA GUERRA

Com toch d' infern l' artillería avansa.
Com que son los més forts y son los més,
per la rahó y pel dret no hi ha esperança.
¡Oh Patria, adeu! Comensi la matansa.
¡Visca la Humanitat! Visca 'l Progrés!

portará dissimuladament una gaseosa.... La qüestió es que peti y que desde l' altre quarto se senti 'l soroll.

UN ALTRE CURSI

—Si no li sab' mal, nosaltres, en lloch de menjar abaix, menjarém sols al quarto.

—Ho tindré present.

—Pero (*en veu baixa*) com que tenim uns coneguts nostres aquí al costat y desitjém enlluhernarlos, cada día, al as-sentarnos á taula, dirém en veu alta al mosso que 'ns serveixi: «Fassi 'l favor de buscar al marqués y acompányil, que aném á dinar.»

—¿Y á qui buscará ell?

—Al marqués (*en veu casi imperceptible*): el Marqués es el nostre gos.

UN QU' ESTÁ ESPANTAT

—No sé.... avants de determinarme, voldria tréurem un pes de sobre....

—Vosté dirá.

—D' aquí al mar ¿sab quánt hi ha, poch mes ó menos?

—Uns trescents kilómetros.

—Y 'ls canons dels barcos mes potents ¿quánt allargan?

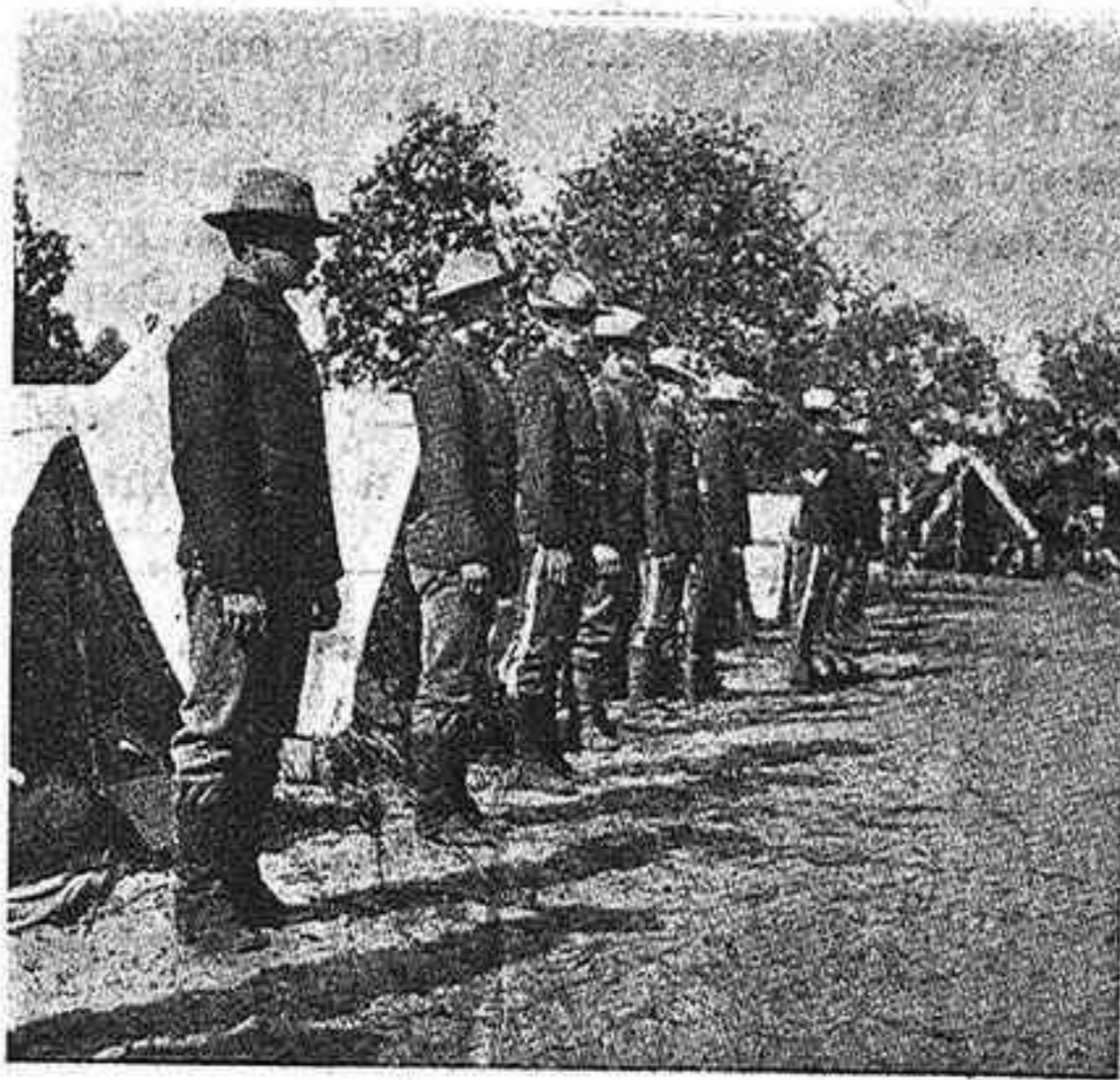
—Deu kilómetros, ab prou feynas.

—¡Ah!.... Ens quedém: ja 'ns pot amanir quarto.

UN GENDRE

—A veure; ¿quin es el camí mes pintoresch d' aquests alre-dors?

—El de la font de la Macarulla.... pero aixó sí, vol molt cuydado.

Revista en un campament.

—¿Per qué?

—A l' entrada mateix hi ha un precipici; mes endavant tot sovint hi ha desgracias, y poch avants d' arribar á la font raro es l' any que no s' hi estrelli algú.

—Bueno, pues: quan la sogra li preguntí per un camí bonich, díguili desseguida: —El de la Macarulla.

UN ESPAVILAT

—L' establiment m' agrada; pero 'l preu... ¡el preu!

—Es aixó: deu pessetas cada día.

—¿Y abonantm'hi per setmanas?

—Li surtirá mes barato.

—¿Y quedantm'hi per mesos?

—Mes barato encare.

—Es dir que á mida que 's pren el quarto per mes temps....

—Mes económic resulta.

—A veure donchs, cóntiu: ¿quants anys me l' hauria de quedar perque 'm sortís de franch?

A. MARCH.

PROSAICAS

Tres homes me mereixen mes que 'ls altres etern y gran respecte:
el meu pare estimat que m' ha fet digne
ab sos consells y exemples,
el pare de la dona que idolatro....
sols perque es pare de ella.

L'últim es un vellet: vellet insigne
jel pare de Mireya!

* *

La pintura acabada
que 'm fan dels teus defectes,
em despertan dins l'ànima
l'afany de ferte meva,
puig si defectes, dona,
certament reuneixes,
trobo d'ells la pintura
tan hermosa y perfecta,
que com si virtuts fossin
d'un modo extrany em tentan
y al goig de possehirte
no me 'n puch pas sustreure.

ESCOLAR.

NOVEDATS ÚTILS

A Inglaterra ja fa temps que ho tenen.

Ara acaba d'introduhirse á Fransa y, segons diu-
hen, ab éxit extraordinari.

¿De qué 's tracta?

De sustituhir los números y lletras que portan
los vagons de ferrocarril per signos.

Es un conflicte que no deixarán d'haverlo expe-
rimentat.

Vostés viatjan en tren. Van d'aquí á Tarragona,
per exemple. A l'estació del Vendrell baixan del
vagó per qualsevol motiu, y en el moment en que
xano xano 's disposan á tornarsen á seure, ¡nang,
nang! sona la campana. Confusió, corredissas; tots
los viatjers que han baixat s'estereheixen, y vostés
los primers. ¿Ahónt es el seu vagó?... Era de segona...
pero de segona n'hi ha dos ó tres, ó quatre...
y tots son tan iguals... ¿Cóm reconéixel?

El jefe de tren ja pita; la locomotora esbutega...
Veyám si buscant buscant, el tren marxará y vostés
se quedarán en terra.

Per fi... ¡ay! ¡que de qué! Ja anavan á ficarse de
cap en qualsevol vagó... ni que hagués sigut la pe-
rrera... ¡Al últim!... ¡Aquest es el seu!

No, vaja; es un verdader mareig. En aquests mo-
ments d'atolondrament, no es tan fácil com sembla
trobar un vagó determinat. Si fa ó no fa, tots tenen
igual mida y 'l mateix aspecte; tots portan las dit-
xosas T. B. F.; tots, aquella barreja de números,
que semblan talment una aritmética.

¿Veritat que aixó 'ls ha succehit mes de quatre
vegadas y que sempre que 'ls ha succehit s'han fet
las mateixas amargas reflexions?

Donchs bé; gracias á la novedat inglesa, reprodu-
hida ara fa poch pels francesos, aquests perills que-
dan radicalment salvats.

En lloch de senyalar los vagons ab lletras ó nú-
meros, se 'ls senyala per medi de bestias pintadas.
Al un hi pintan un gos, al altre un oca, al altre un
burro, al de mes enllá un camell...

Recordar si 'l vagó ahont vostés anavan duya 'l
627 ó 'l 726, exigeix un esfors de memoria: en cam-
bi, arreglantho ab animals ¿quí es que s'olvidará de
que 'l seu cotxe es el del gat, ó 'l del elefant, ó 'l de
gos d'ayguas?

Ara, en moments d'efervescencia, un corra de
cap á la quía del tren y torna de la quía al cap, pas-
sant y traspasant per davant del seu vagó sense
arribarlo á coneixe.

Ab el nou sistema será com bufar y fer ampollas.
Se comensará pel extrém que 's vulgui; per l'últim
vagó. A veure: 'l mico, la llebra, la girafa... com qui
dona un rápit vistasso á una colecció zoológica... 'l
lleó, l'esquirol, la gallina, ¡l'avestrús! ¡aquest es el
meu!

¿Voleu res mes senzill y fácil d'apendre?

Segons noticias, á Fransa la innovació ha tingut
tal éxit, que s'ha observat que personas que avants
no viatjavan per por d'aquests embolichs, ara han
determinat arriscarse.

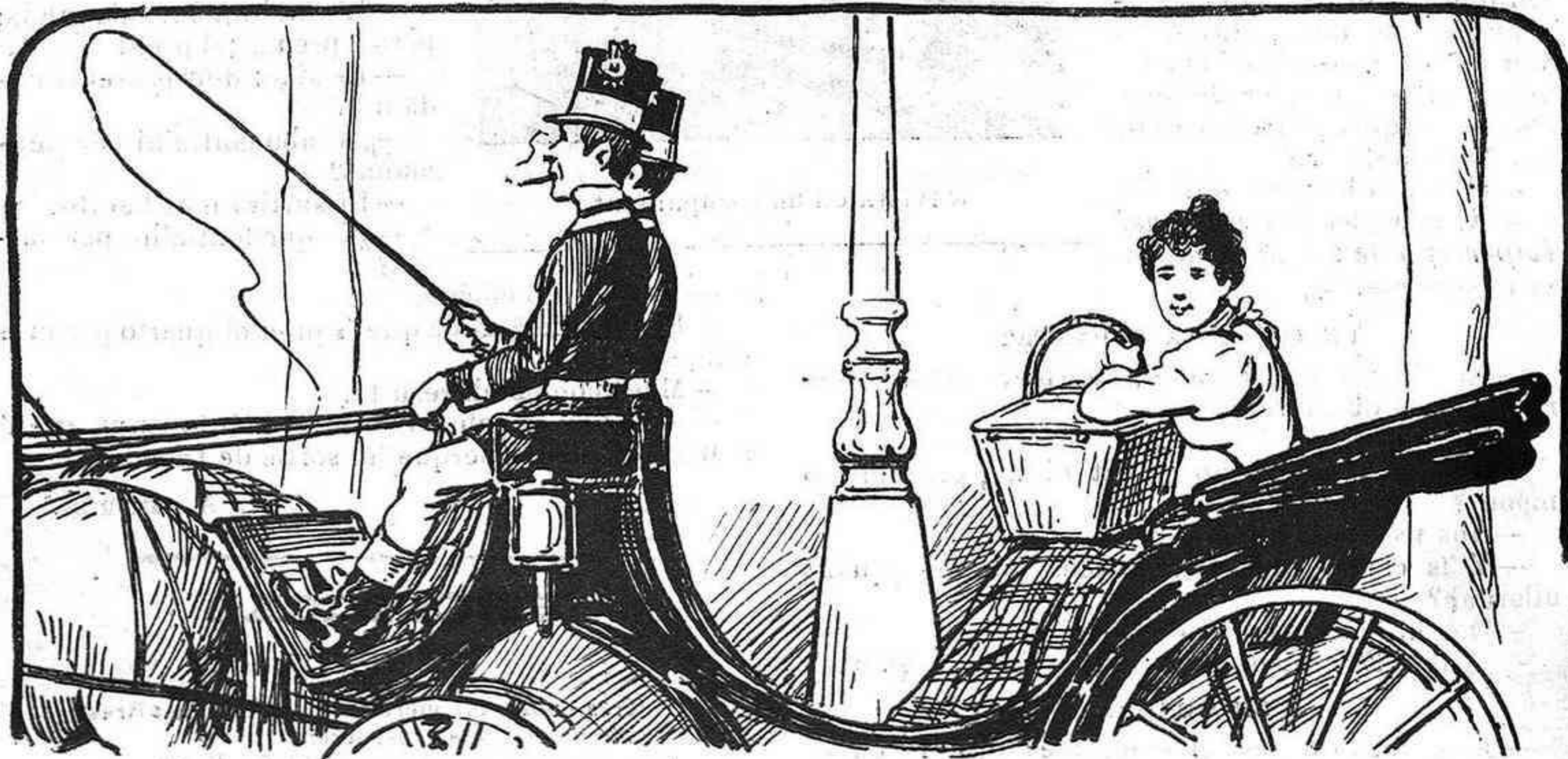
En los andens diu que passen escenas curiosas.

—Ah, no!—crida un marit:—en el vagó pel bou
jo no hi entro.

—Conductor—exclama una senyora:—hi perdut l'
elefant. ¿Vol té 'l favor d'ensenyarmel?

—¿Ab qué anéu vosaltres?—pregunta un passat-
jer á uns coneguts que troba.

GRANDESAS MUNICIPALS

Una criada d'un regidor
que va á la compra pèl seu senyor.

—Ab el mico. ¿Y tú?

—Ab el gat.—

Com se veu, la novetat, á mes de ser útil, es bastant divertida.

MATIAS BONAFÉ.

ÍNTIMA

T' estimo tant, que voldria
tenirte sempre aprop meu
pera contemplar tot'hora
lo teu rostre d' angelet,
y en tos ulls enmirallarme,
y aspirar ton dols alé.

Mes ¡ay! que m' es impossible
possehir goig tan inmens
ja que la sort, ab mí avara
de tú separat me té
migrantme en llunyanas terras,
morintme d'anyorament.

Molts cops, al caure la tarde,
quan lo Cel ja s' enfosqueix
y quan més deixan sentirse
los rigors del fret Hivern,
recolzat en la tauleta
'hont guardo 'ls recorts més bells
de la nostre juvenesa,
de quan eram petitets,
en tú penso y alashoras
recordo 'l teu jurament.
Pro veyent que la falsia
tant en las donas s' ha extés,
rumio, penso ¡fins dupto!
y al crusarme 'l pensament
l' idea de que un altre home
pot estimarte no més,
de celos, rabia y enveja
s' ompla mon cor al moment,
y com un boig que delira
maleheixo el jorn aquell
tant ditxós que 't vaig conèixer
¡y esclato en plor, com un nen!

F. CARRERAS P.

LLIBRES

INSTANTÁNEAS por ANTONIO ZOZAYA.—Forma aquesta obra 'l volúm 59 de la popular *Colección Diamante*. ¿Quié es l' autor? Un intelectual de la nova generació, que unas vegadas ab lo seu propi nom y altrás ab lo pseudónim de *Carlos Christian Federico Schüler* ha publicat escrits notabilíssims en los periódichs avansats de la premsa madrilenya. Los lectors del que portava 'l títol de *La Justicia*, qu' en mal hora s' retirá de l' arena, 'l coneixerán de sobra. Els que senten alguna predilecció pels estudis filosófichs haurán vist, en la major part dels volums de Biblioteca filosófica per ell traduhts, interessants prólech y eruditas notas degudas á la seva ploma. Zozaya es una inteligencia serena, nutrida ab l' estudi dels mes ilustres pensadors. Es ademes un verdader poeta.

Un cor que sent fondo y un cap que pensa clar son dos condicions inestimables en tot escriptor que 's proposi ilustrar al públich. Zozaya las posseix y las posa de relleu en sas *Instantáneas*. Petits treballs per sas dimensions, puig las ideas, los pensaments y las impresions hi están magistralment condensadas, son grans per la seva originalitat, no menos que per la seva transcendencia. Magníficas poesias en prosa las mes d' ellas—puig intercaladas se n' hi llegeixen algunas perfectament versificadas—no fan anyorar la galanura de la rima, gracias á l' altesa de la concepció, á la intenció del concepte y al vigor de la forma.

Avalora 'l llibre un notable prólech del insigne periodista *Alfredo Calderón*.

ALTRES LLIBRES REBUTS.—*Lo fossar pairal*, de *A Damians y Manté*.—Es una bonica composició en prosa, esme-

ROMEO Y JULIETA

O «los amantes de Rapiña.»

radament escrita, que obti-gué un accésit en l' últim certámen dels Jochs Florals de Barcelona.

* * * *Guia notarial de España* por *D. Gabriel de la Escosura*, empleado en la Dirección de los Registros y del Notariado. Publicación autorizada per R. O. de 16 de febrer últim, que considerém sumament útil als individuos que componen lo Notariat espanyol.

RATA SABIA.

LIRICH

¶ Dissapte 'l coro *Catalunya nova* executá l' anunciat concert. La major part de las pessas que constituían lo programa son degudas al seu director Sr. Morera, ó á lo menos ell las ha armonizadas. En aquest cas se troban alguns cors populars que produheixen un efecte encantador.

L' interés del concert estava concentrat en tres fragments de la Missa de Requiem que 'l Sr. Morera ha dedicat

al rey D. Jaume 'l Conquistador. Obra á veus solas, escrita segons els cánons de Victoria y Pallestrina algun tant modernisats, denota en son autor un verdader talent musical, molt amich de la sobrietat. Dels tres fragments el *Sanctus* tingué de repetir-se entre extraordinaris aplausos.

Lo concert, ab tot y ser tan interessant, se vejè poch concorregut: Cert que la gent avuy no está per músicas; pero quan menos els catalanistas, tractantse de un compositor com Morera y de una composició dedicada á un rey de tan grata memoria, 'm sembla que havían de fer un va y tot.

NOVEDATS

Se donan funcions els dijous, dissaptes y diumenjes á cárrech de una companyia dirigida per en Pérez Cabrero. Fins ara s' han posat *El Molinero de Subiza*, *Jugar con fuego* y *La Marsellesa* obtenint un desempenyo regular.

TIVOLI CIRCO-EQUESTRE

Lo personal que anima las funcions s' ha aumentat ab las agraciadas bailarinas andalusas Srtas. Ruiz y Narváez.

Per lo demés la meytat de la senmana se 'n ha anat en beneficis: els han celebrat els clowns Tonino y Antonet, el manisombrista O'Connor y 'l domador Malleu, atrayent tots tres bonas entradas y recullint aplausos extraordinaris.

GRAN-VIA

Entre 'ls nous balls que s' han presentat s' hi contan *La Dansa Valenciana* y *La Mesirusa*: tant l' un com l' altre produheixen bon efecte.

En cambi l' estreno de una certa cosa titulada *Los ratones* va proporcionar al seu autor Sr. Guasch Tombas una reventada en tota regla. Producció mes desditzada difícilment pot posarse en escena. Aixís es que 'l públich va decidir-se á pendre una part activa en la representació, demostrant que si hi ha bunyols que 's menjan, n' hi ha també que no poden passar de cap manera.

Y tinguin en compte que per naufragar ab tant estrépit una producció del género xich en un teatro concorregut per un públich d' escassas pretensions, se necessita que l' obra siga rematadament dolenta.

NOU RETIRO

També aquest teatro ha tingut el seu corresponent estreno, producte de autors de la terra. L' obra 's titula *El cuento de la lechera*, y son sos autors lo Sr. Carreras (Arthur) de la lletra y Borrás de Palau, de la música. La producció no pot dirse qu' estiga mal, pero careix d' arranch, li falta calor y adoleix de certa inexperiencia escénica. En lo mateix cas de la lletra 's troba la música: está escrita ab manifest carinyo, abunda en detalls de bon gust; pero no s' aixeca gayre: no hi ha un sol número ben caracterisat, de aquells que troban els autors que senten el género, y que desde las primeras notas, diuen:—Senyors: aquí estich jo.

L' exècució de l' obra 's feu notar també com á fluixa.

JARDI ESPANYOL

Ha sigut aplaudida una obreta titulada *La Deliciosa*, lletra del Sr. Tornero de Martirena y música dels Srs. Pérez Aguirre y Romani. Es una producció lleugera... género de istiu... de pocas pretensions y ab lo corresponent taparabos.

Per aquesta nit está anunciat l' espectacle *Ki-ri-món*.

¿*Ki-ri-mon* ó *Ki-ri-elayson*?

Allá veurém.

N. N. N.

A LA CALOR

(CARTA DESCLOSA)

Tingui senyora calor
compassió, pietat y llástima
del firmant d' aquest escrit
que ab tot fervor li demana
llegeixi son contingut,
anticipantli las gracias.

Si bé es sensible, senyora,
quan fa aquelles grans glassadas
no tindre gabán ni rús,
ni tapa-bocas ni capa,
no es pas menos dolorós
en lo mes d' Agost trobarse

y contemplar com vosté
impassible y arroganta
obra l' aixeta del foch
y sense mirars'hi gayre
xano, xano 'ns va torrant
com aquell qui cou castanyas.

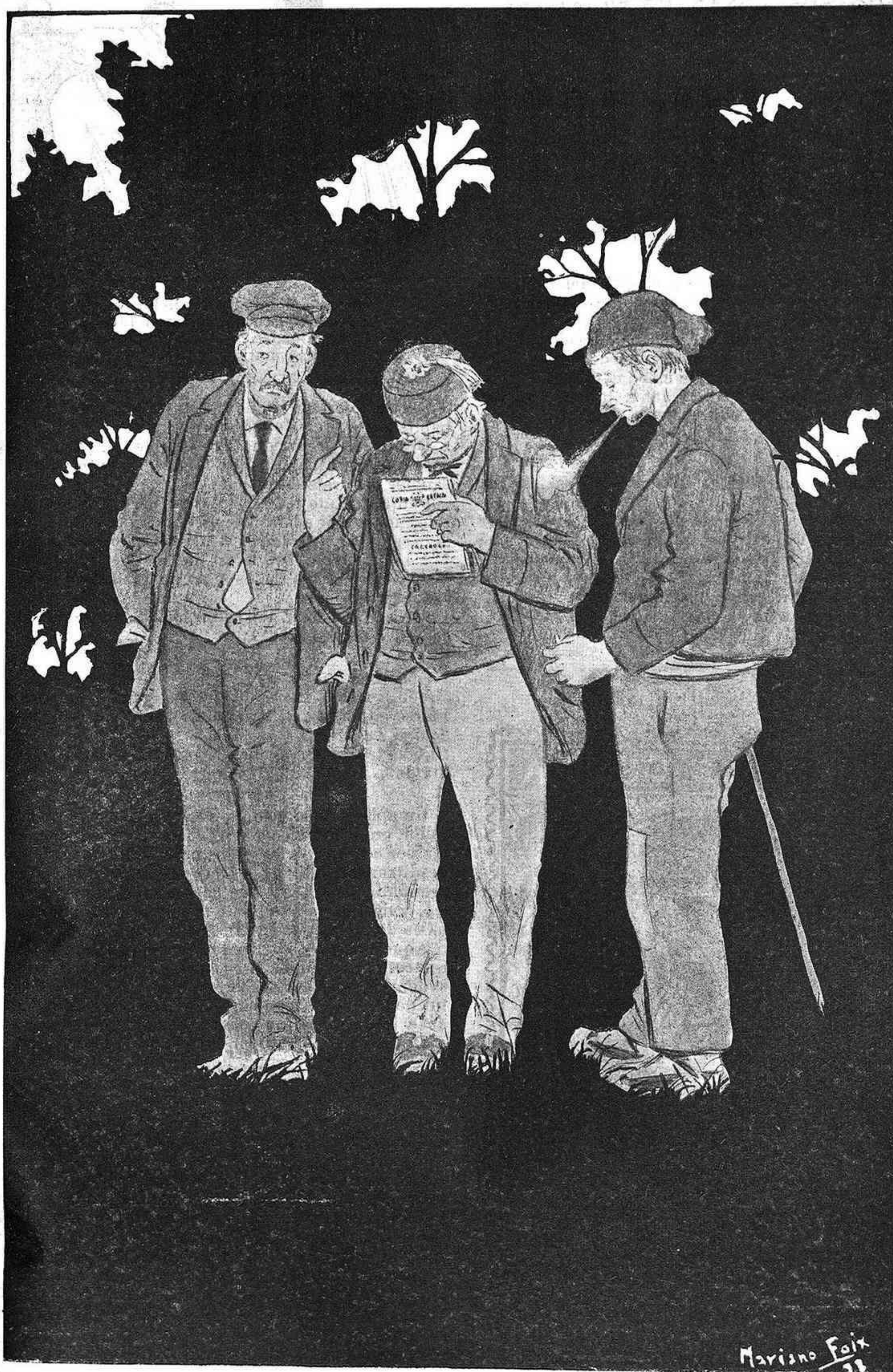
Al hivern, senyora meva,
fent bolets ó garrotadas,
ó ballant de gust un vals
ab alguna dona guapa,
un va entrant en reacció
y acaba per escalfarse;
pero á vosté, senyoreta,
¿quin es lo sant que l' aguanta?
¿quin remey la fa passar?
¿quin medicament la calma?
Si al menos un hom tingués
en un recó de sa casa
unas quantas mils pessetas
per aná á pendre las ayguas
á Panticosa, á Vichy,
á Caldetas ó Santa Agueda
(encare que l' últim lloch
desde que hi van matá á Cánovas
al recordarlo no més
ja 'm venen esgarrifassas),
y si vosté considera
que aixó es demaná un xich massa,
tingués al menys *sentiments*
per aná alguna vesprada
á seure en aquells assientos
del bonich Passeig de Mata
barrejat ab lo floret
de *beldades incasables*
plenas de polvos d' arrós
y d' otras olors insanas,
allavoras, senyoreta,
un medita ab tota calma
y diu: «Psé, si bé es vritat
que fa un Sol de mil rediables,
en cambi passém també
ratos de molta gatzara
que fan olvidar l' istiu
y ab la tardó fan pensarne.»

Pero jo, pobre de mí,
jo que tinch de engabiarme
en un pis sota terrat,
del carré de Payencare,
faltat de fresca y claror
y abundant de moscas d' ase
que 'm deixan boy cada nit,
llagat de tantas picadas;
jo, que tinch de mantenir
set femellas y tres mascles
capassos de devorar
tots plegats en un sol ápat,
una dotzena de Miuras
ó un centenar de pollastres;
jo, que desde bon matí
fins que s' acaba la tarde
estich súbdit á las ordres
d' un *yankee* de costums bárbaras;
que no content d' enquibirme
quan me paga la soldada
algun duro sevillá
ó alguna pesseta falsa,
fa corre per tot arreu
que soch un gandul y un mandra;
jo, que, en fi, si vull fumar
no habanos sino cigalas,
que si vull pendre un calent
ó bé un glop d' anís ó canya,
haig de trascar com un negre
á horas extraordinarias,
ja sigui fent redolins,
ja sigui llimpiant sabatas,
li dich, senyora Calor,
que m' es del tot antipática,
que li guardo un gran rencor,
que fins li professo rabia,
y no li faré may més
un sol jorn de bona cara.

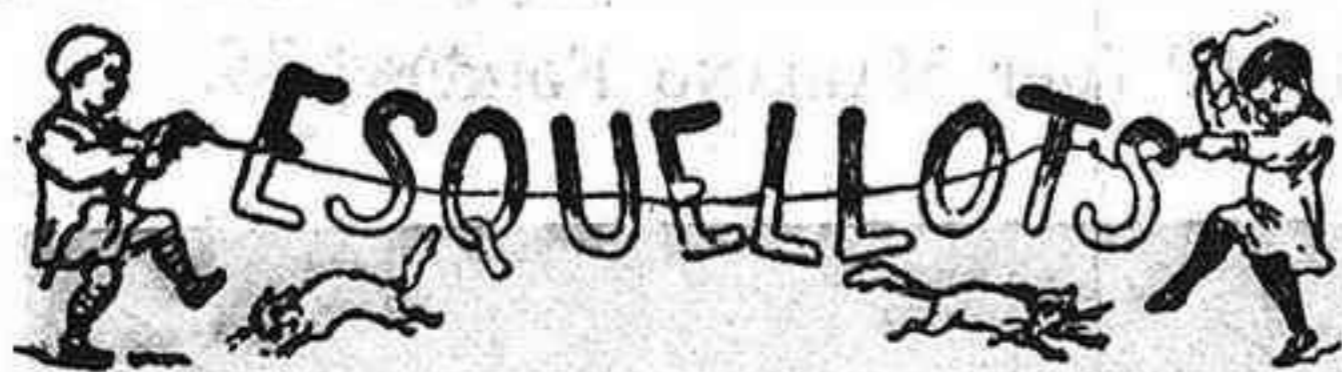
OSNOFLA NARG.

NOTICIAS DE LA GUERRA AL CAMP (per MARIANO FOIX.)

«Lo único que se sabe de cierto... es que no se sabe nada.»

Ja ho han vist: las garantías constitucionals suspesas... ó com si diguesses: penjadas de barras al sostre.

No en va va dir no sé quin sabi que 'ns coneixia molt: «Espanya es el país dels vice-versas.»

Ara mateix s' está demostrant aixó ab lo sistema de la previa censura imposada als periódichs.

Perque en lloch de ser la premsa la que *censuri* al govern, es el govern el que *censura* á la premsa.

Asseguran que dintre de poch el Banch d' Espanya farà una emissió de bitllets de duro y hasta un' altra de pesseta.

Una vegada haguém comensat, no crech que pari aquí la cosa. O sino, ja veurán com de mica en mica arribarém fins als bitllets de cinch céntims.

¡Y pensar que ab tants y tants bitllets, no per aixó podrém dir que hajem tret la rifa!...

¡Quína desilusió!

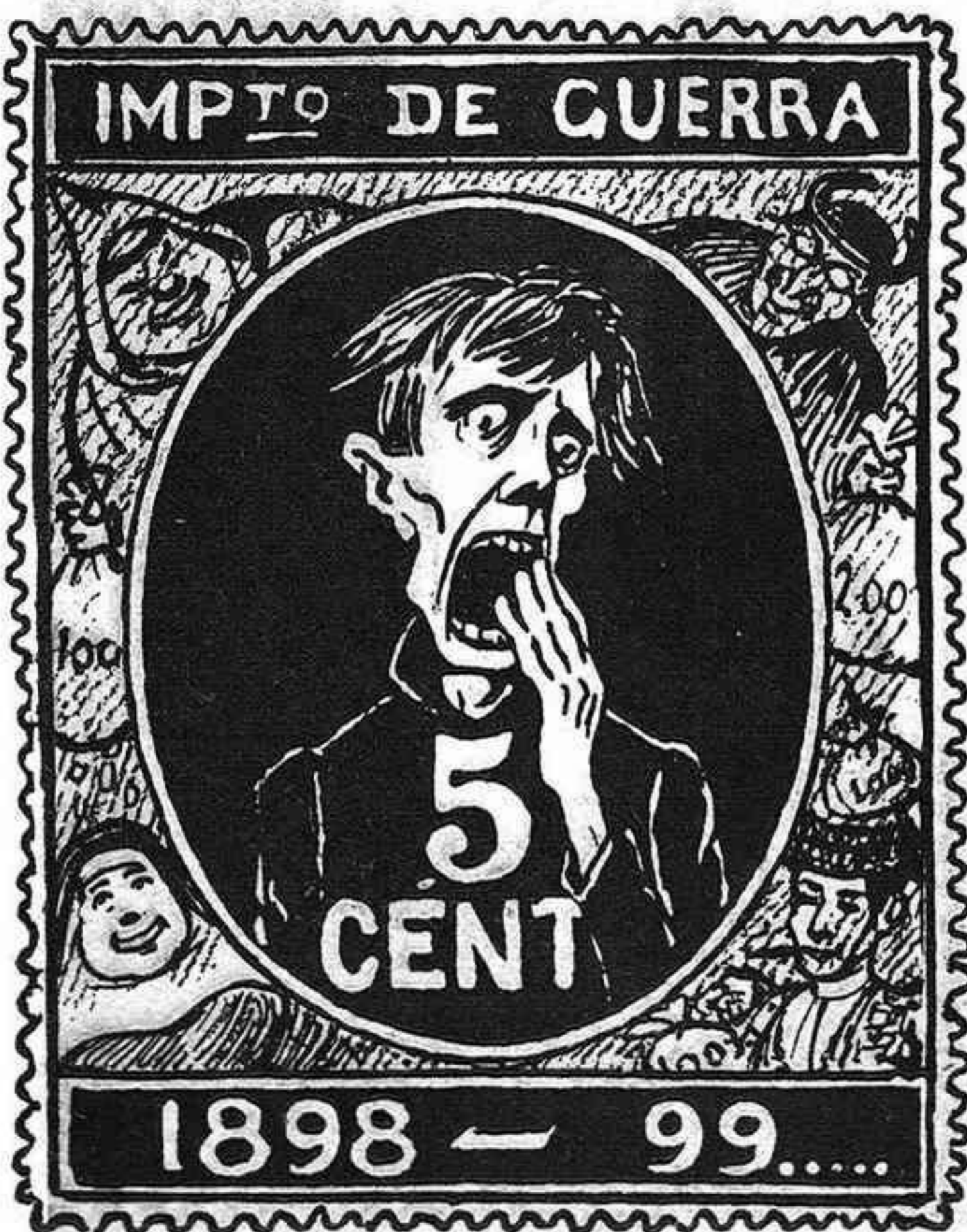
Aquesta si que puch dir que ha sigut per partida doble.

Se tracta de un frare que l' altre día passava per davant de un felato. Com que fins aquí 'ls frares no poden estar en estat interessant y ell feya molt bullo, als burots se 'ls va ocorre registrarlo, y dessota dels hàbits li van trobar... ¿qué dirían?

Res: una cosa molt lleugera; una llebra.

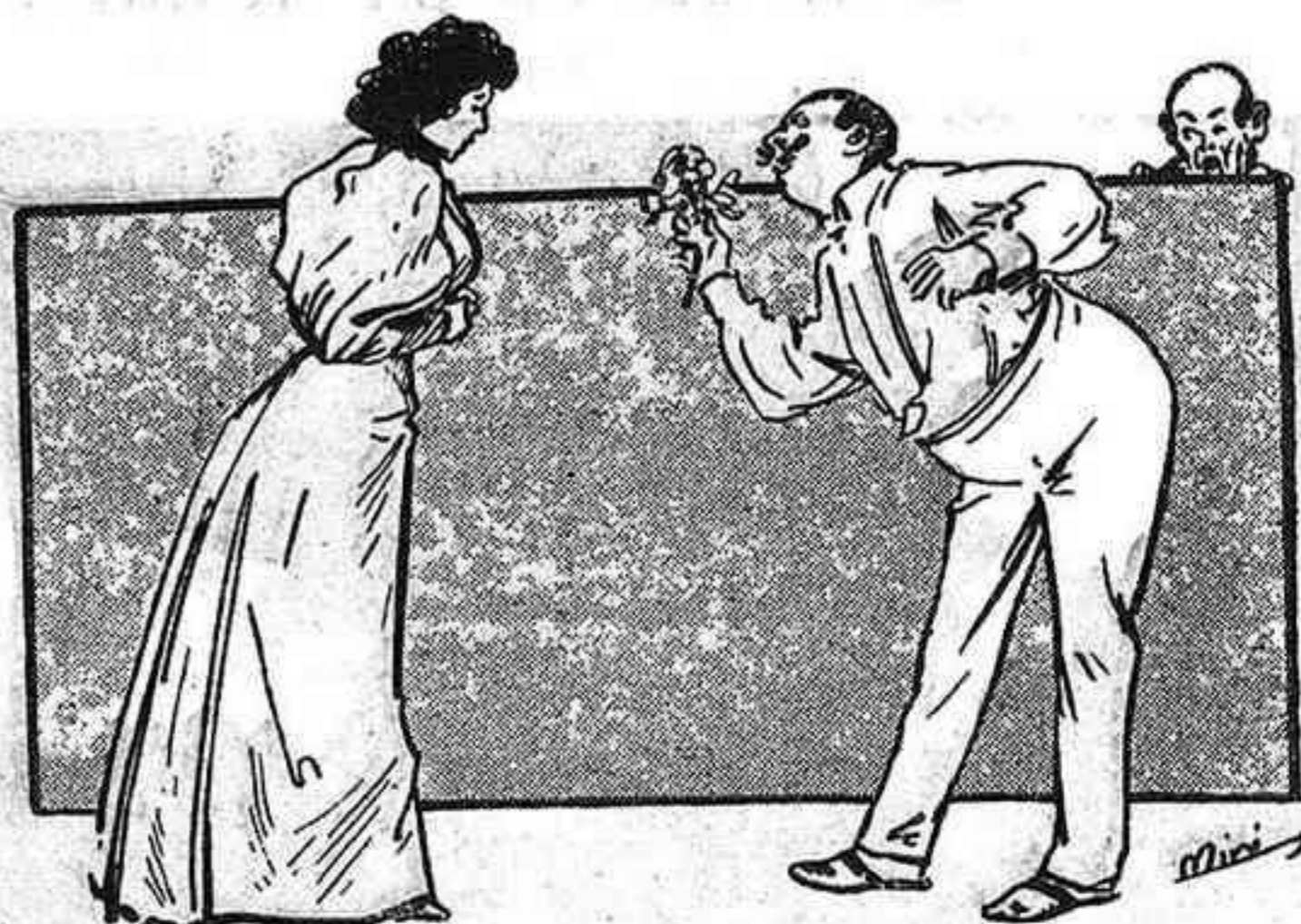
***

ILUSTRACIÓ POSTAL

Sello de guerra y miseria.

PEL SEU SANT

—Té, una floreta.—¿No hi ha regalo?
—Los temps, pubilla, son molt fatals: hasta nova ordre, quedan suspesas las garantías matrimoniales.

Desilusió primera: que tot un frare s' aprofiti dels hàbits per exercir de *matutero*.

Desilusió segona: que siga una llebra, y no una col ó una pastanaga lo que tractés d' entrar sense satisfer los drets corresponents.

Perque jo que tenia als frares per uns sants varons modelos de austeritat; me figurava que aburrían la carn y que únicament d' herbas s' alimentavan.

Y no 's pensin, ben mirat, herbas menjan, herbas del bosch: sols qu' esperan que s' hajan transformat en llebras.

¡Oh sants varons, tan entussiastas del casuisme, com dels bons bocíns!...

Llegeixo:

Vell y xacrós, no ha tingut mes remey que refugiarse en un assilo, l' aplaudit actor espanyol, *don Pedro Delgado*.

¡Qué tristament acaba per molts artistes la comedia de la vida!...

Un aplauso á la colonia francesa, que 'l día 14 de juliol, en lloch de celebrar la festa nacional com tenia per costum, va acordar, per consideració á las desditxas que afligeixen á la desventurada Espanya, prescindir de tot acte que pogués traslluhir satisfacció, y destinar als ferits de la guerra las quotas que havia de invertir en lo dinar patriótic.

Aquest rasgo de delicadesa y de consideració dels francesos residents á Barcelona, envers lo poble que s' honra hostatjantlos, contrasta ab l' estúpida actitud de molts barceloníns, qu' en los presents días de dol y de angunia, no pensan mes qu' en divertir-se.

Dels francesos haurém de aprendre 'l tenir lo degut respecte á las grans desventuras de nostra mateixa nació!

¡Cóm se transforma Barcelona!... ¡Quína manera de anarse'n lo de dalt á baix, lo de baix á dalt!...

No fa molts anys que 'l tros de Rambla comprés, entre 'l carrer Nou y 'l Teatro Principal, era 'l centro dels grans cafés: el de las Delicias, el de las Set Portas que després s' anomená de Colón, el d' Espanya, el Nou, el de Barcelona, estavan de costat, de tal manera que l' un se tocava ab l' altre. ¡Y tots concorreguts, tots animats: á certas horas no hi havia puesto per qui 'n volía.

En cambi, llavoras las barracas d' espectacles pas-

sa-volants s' instalavan totas ó bé á la Plassa de Catalunya ó bé á l' entrada del Passeig de Gracia.

* *

Avuy s' está fent l' oració per passiva.

Allá ahont hi havia las barracas, s' hi troban els grans cafés, y algú dels locals que aquests ocupavan, l' aprofitan els empresaris d' espectacles de barraca.

Aquí tenen per exemple el *Gran Café Colón*.... Jo no sé lo que hi ensenyan: pero si que costa 50 cèntims escepció feta de los *niños y soldados sin graduación*, que aquests se 'n fan un ralet, y bon profit.

A la porta hi ha uns individus que tot lo dia diuhen lo mateix:—«Vagin entrant caballers.... vagin entrant.» No hi falta mes que 'l piano ó l' orga de manubri, 'l bombo y 'ls platets y 'l ninot que balli.

No hi ha mes: tot lo guix que va posant l' Ensanxe, la ciutat vella 'l va perdent á grapats. ¡Y encare hi ha qui s' oposa á la reforma del casco antich!....

Lo senyor Vila, propietari del kiosko *El Sol* ha publicat una interessant colecció de vistas de l' Armada Nacional y tipos marinos, que segurament cridarán l' atenció.

La serie 's compón de 30 vistas, tiradas en colors y costa 80 cèntims, venentse també sueltas al preu de 5 cèntims cada vista.

Ab verdader desconsol he vist que aquest any la associació dels Frederichs al celebrar la festa del seu Sant Patró en l' iglesia de Sant Just, ha encomenat la prédica á un frare que no 's diu Frederich.

Al veure que ni 'l *Brusi* se 'n ha queixat, m' hi result á ferho, desitjós de que—sobre tot en aquest temps de suspensió de las garantías constitucionals—no quedi sense protesta aquesta especie de bastardejament de una piadosa tradició.

Avants se procurava que tots els que intervenían en aquesta solemnitat religiosa se diguessen Frederich: els capellans que deyan l' ofici, els escolans que l' ajudavan, el predicador.... y crech que fins l' home que cobrava las cadiras.

Creym convenient fer públich que, segons las últimas aclaracions, las tarjetas postals *no* han de portar lo sello de guerra.

Mataró ha suprimit los festeigs de la seva festa major.

Igual ha fet lo Vendrell.

Y son en gran número las poblacions de Catalunya que 's disposan á procedir de igual manera.

—Nosaltres—deya un músich—som els que paguem la festa. Sense balls no hi ha contractas. Cregui que estém bufant.

A lo qual li va respondre un tranquil:

—Ho crech molt bé. Prou bufan; pero no sonan.

No ha pogut menos de cridar l' atenció lo que diu un periódich sobre la cuyna económica creada á la Barceloneta per l' acaudalat capitalista Sr. Girona.

«Se nota—diu—que son muchas las personas que acaparan bonos del Sr. Girona, de las que se sabe que su posición no es tan precaria que tengan necesidad de recurrir á la caridad para poder comer.»

* *

Al llegir aquesta noticia, deya un *admirador* del ilustre banquer:

—Per mí, aquests fulanos que no tenint necessi-

tat de recorre á la caritat acaparan els bonos de la cuyna creada pel Sr. Girona, son agents de aquest senyor que treballan per compte d' ell.

—Pero ¡qué dimontri!—li observaren—si 'l senyor Girona es qui reparteix els bonos, no se veure quina necessitat tindrà de tornarlos á recullir.

—¡Qué vol que li digui!.... Será algú tráfech dels seus. Ja veurá: no 'ls enten ningú 'ls negocis de D. Manuel!

S' explica que l' Ajuntament de Barcelona no haja vist ab complacencia l' idea d' establir una batería en una part del Cementiri nou.

L' Ajuntament de Barcelona está en lo seu deber

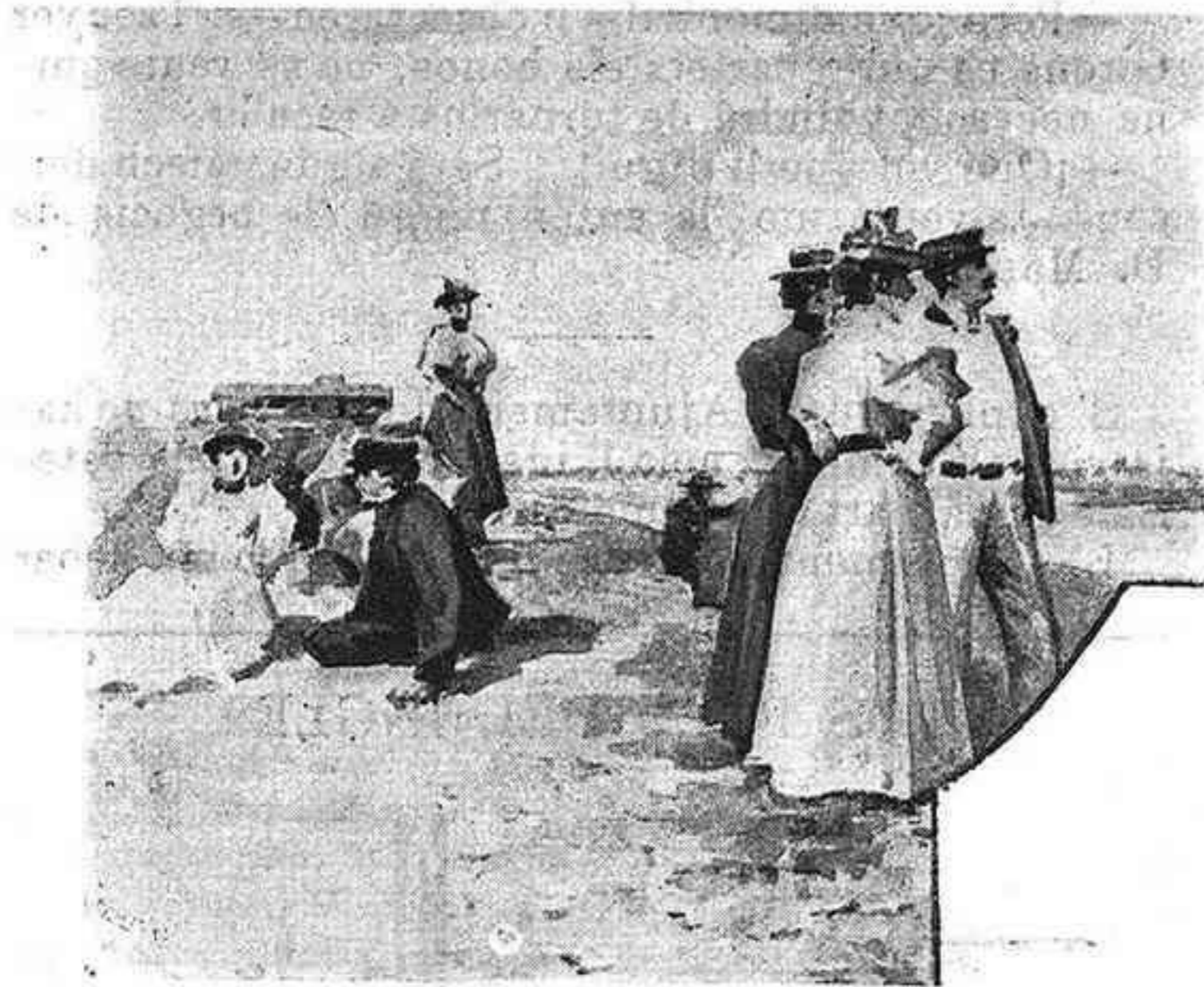
LOS PALS DEL INGLES

Víctima núm. 1.

(Se continuara.)

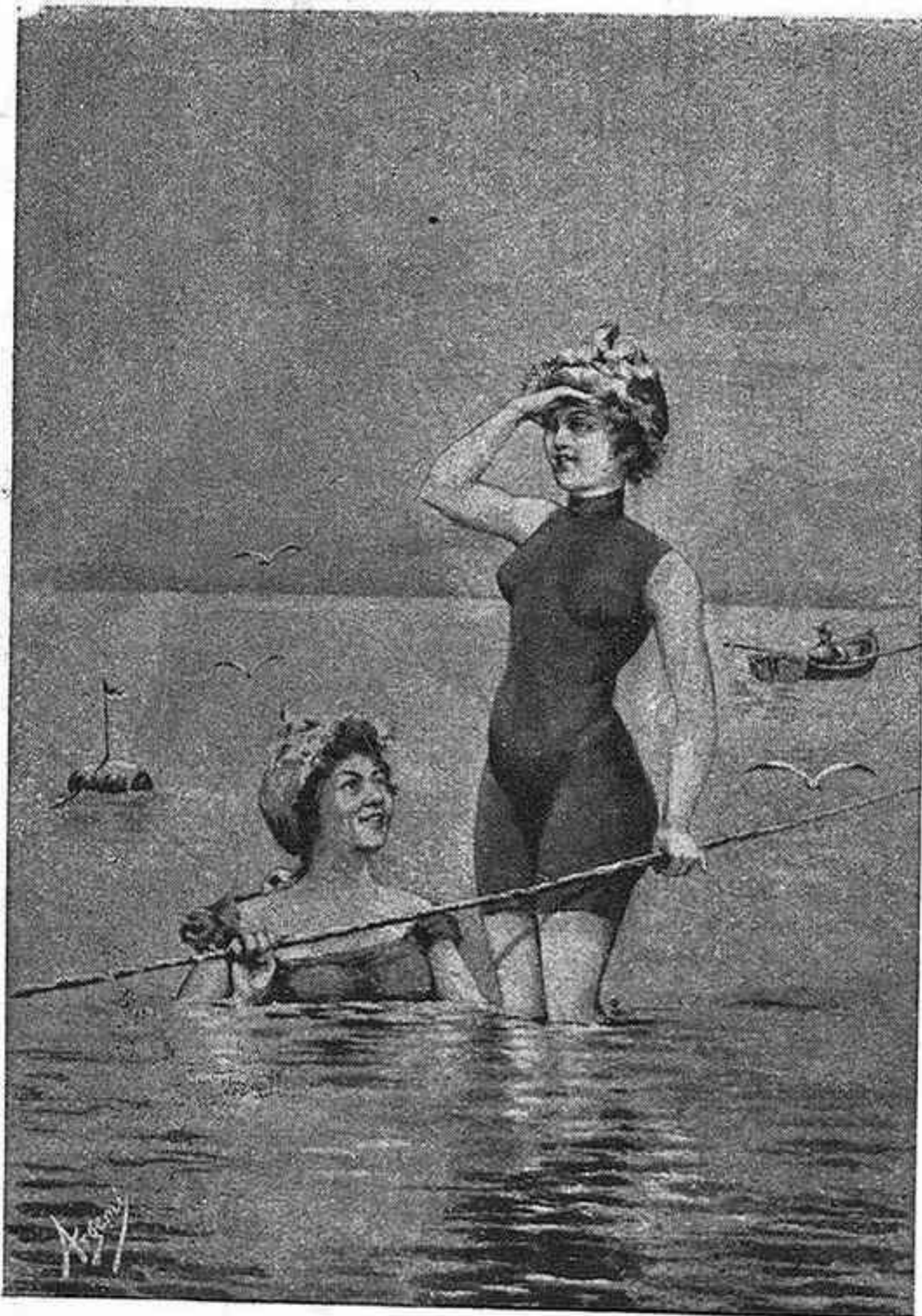
A LA PLATJA

—¿Qué son aquells aucells que se'n van? ¿Aurenetas?

—No: ara las aurenetas no emigran.
—¿Donchs qu' es lo que emigra avuy?

—La plata.

—Mira, 'l nostre sabater....
—Potsé hi vé en busca de formas.

vetllant per la tranquil·tat dels seus verdaders electors.

Lo primer es lo primer.

En vista de que 'l terrible assot de la tísiss que cada any produheix tantas baixas en las filas de l'

humanitat, es una enfermetat que 's contreu per contagi, 'l Consell de higiene del Sena opina qu' en tots los punts de reunió de públich deuría posars'hi un avís prohibint escupir á terra.

Vels'hi aquí una mida higiénica, que á Fransa y altres païssos será molt necessaria, pero á Espanya no.

¿Es que á Espanya no hi ha tísichs?—preguntarán vostés.

Sí, senyors, que n' hi ha; pero aquí á Espanya, lo mateix els qu' están bons, que 'ls qu' están malalts, ningú escup. Lo qu' es avuy com avuy, tothom traga saliva.

En lo vestíbul de un hotel de Málaga—segons conta un periódich de Madrid—s' hi llegeix la següent advertencia:

«Aquí se habla inglés, español, italiano, ruso y alemán.»

Ultimament hi va arribar un enginyer inglés ab la seva familia y en espanyol casi incomprendible, va preguntar per l' intérprete del establiment. Lo secretari del hotel li va respondre:

—No 'n tením.

—Llavors ¿quí es que parla 'ls diferents idiomas que s' indican en aquell avís?

—Los viatjers dels diferents pobles que s' expressan, quan ens honran ab la seva visita.

Espigolat de un periódich extranger.

—Es cert, Sr. Baró: la Frasquita es viuda del tercer marit; pero es encare molt jove y está dispósada á casarse ab vosté.

Lo Baró queda pensatiu un bon rato. Per últim pregunta:

—Pero ja sab aquesta senyora que tinch vint anys mes qu' ella.

—Si senyor, ho sab.

—No ho entench. Será qu' estará fent collecció... de viudedats.

—Aixó mateix: es una viuda de repetició.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

1.ª XARADA.—Co-bar-dra.

2.ª ID. 2.ª—Sor-re-ra.

3.ª ANAGRAMA.—Petra—Parte.

4.ª TRENCA-CLOSCAS.—Eustasio.

5.ª CADENA DE PUNTS.

P O L L

O D A

L L A N S A

S A L

A L F E S

E V A

S A L A S

A L A

S A M

6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Petronila.

7.ª GEROGLÍFICH.—A ciutat més gran, trampas mes grossas.

TRENCA-CAPS

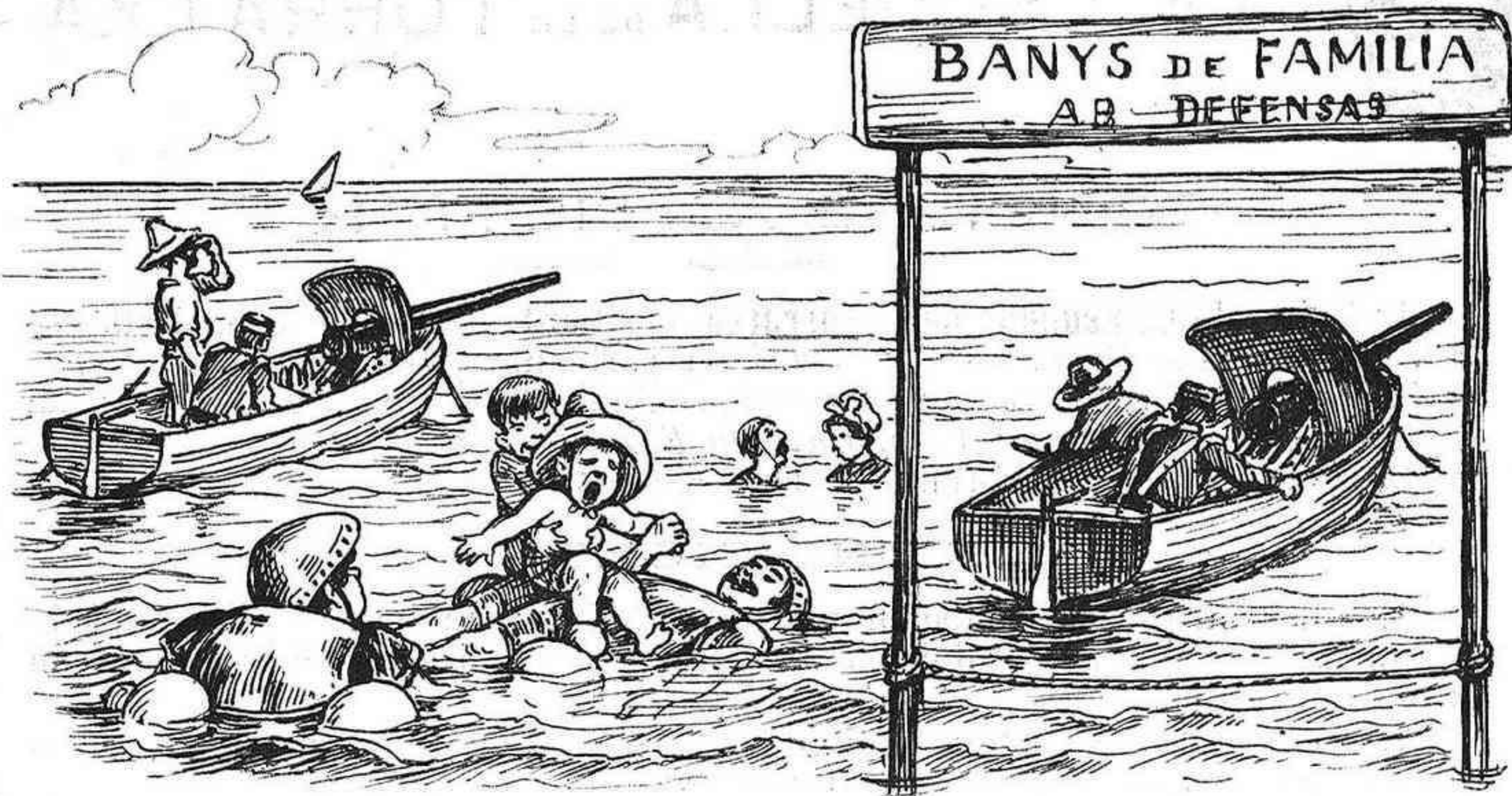
XARADAS

I

CARTA A LA DONA

Estimada Doloretas:
Sabrás com estich molt bó
y de mí no 'n passis ansia
fins que 't dignin que mort soch

PRECAUCIONS

Un establiment de banys en estat de guerra.

que no será pas per ara,
puig mes qu' un *prima* soch fort.

Quan vaig dirte que á cassera
aniria, vas dir:—*Dos!*
tots los *tres-quart* que tú matis
me 'ls menjo ab plomas y tot.

Despreciant la teva guassa
de *dos-quatre* enviarte molts
vaig prométre't plens de bestias
mortas per lo teu espós.

Avuy veig, costella meva,
que 't sobrava la rahó:
los *dos-quatre* que t' envió
van molt plens.... d' expressions.

Es el cas que l' altre día
y á l' hora qu' encare 'l sol
no *prima segona* gayre,
á instancias del meu didot
vaig agafar l' escopeta,
la pólvora y perdigons
y á sota d' un *tres-inversa*
varem está l gos y jo.
(Com que diuhen que la bestia
va al davant hi poso l gos;
y esperant ab impaciencia
que s' aixequés algún vol,
que passés alguna llebra
ó bé una perdiu.... ab cols,
varem matar molts.... horas
fins que al fi van passar dos
guardia-civils de *pareja*
que varen dirme:

—¿A ver, noy:
donde tiene la licencia
para usar armas de foch?
—Casso ab llicencia, vaig dirlos,
de la dida y 'l didot
que m' han deixat l' escopeta
y també las municions.
—Es usté muy *marrullero*—
me va replicá un dels dos
y apoderantse de l' arma,
de las municions y el gos,
va portarm' davant l' arcalde
de la població de *Tot*
que 'm va fer pagar la multa
per massa *bon* cassador.
Adeu, un petó á la nena
y us abraça

XANIGOTS.

II

Lo noy de *Tres-dos*, un día,
ab una *hu-dos* passejava,
y sens *tres* ni só insultava
á en *Total* y á la *Maria*.

SISKET FARRÉ.

ANAGRAMA

Gran *tot* tingué 'l meu fillet
lo día dels Reys d' enguany,
puig va trobar en la *tot*
un sabre, un ros y un timbal.

R. HOMEDES MUNDO.

TRENCA-CLOSCAS

CECILIA MANENT COCODI

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo
títul de una publicació de gran éxit.

SISKET D PAILA.

CONVERSA

—¿Vols venir, Serapi?
—¿Ahont?
—A Sant Pol.
—¿Qui hi vindrá?
—La dona;
y també, crech jo,
sa cosina.
—¿Quina?
—La qu' hem dit fa poch.

F. MAS ABRIL.

GEROGLIFICH COMPRIMIT

I

PEPET PANKETA.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

CONCURS ARTÍSTICH

L' Editor de **La Esquella de la Torratxa**, desitjant, dintre de sa modesta esfera, proporcionar als *artistas catalans* en particular y en general als *espanyols*, ocasió de lluhir una vegada més lo séu talent, els invita á presentar un projecte de CUBERTAS pera l' *Almanach de la Esquella pera 1899*, y al efecte obra un *Concurs* públich en conformitat ab las següents

CONDICIONS

1.ª—Las cubertas se compondrán de dos dibuixos: un pera la primera página, que ha de contenir lo títul del *Almanach* y demás indicacions de costúm, y un altre pera l' última.

2.ª—Los projectes deurán venir ajustats á las dimensions de ditas páginas, cada una de las quals té 14 × 21 centímetros.

3.ª—Los autors tindrán en compte qu' en la execució de las cubertas s'hi poden emplear, com á máximum, sis colors, que 's tirarán en litografía ó tipografía ó pel procediment que al Editor li convingui.

4.ª—Los projectes se remeterán á la Redacció de **La Esquella**, Rambla del Mitj, 20, per tot el día 15 de Setembre de 1898, acompanyats d' un plech tancat contenint lo nom del autor y senyalat ab lo mateix lema que portin els dibuixos.

5.ª—Al fer entrega del plech, l' Administració de **La Esquella** donará d' ell un recibo, que servirà á son temps pera recullir el premi ó 'l projecte no premiat.

6.ª—La publicació del fallo será la sortida á llum del *Almanach de la Esquella pera 1899*.

7.ª—La designació del projecte favoregut la farà lliurement l' infrascrit, qui podrá introduhir en ell las modificacions que consideri útils, com també podrá reproduhirlo en la forma que cregui convenient.

8.ª—No s' admeterán pseudónims ni inicials, y á fi de donar als artistas una garantia de la lealtat del concurs, quedan excluhits de concórrehi los habituals dibuixants de **La Esquella** Srs. M. Moliné, J. Lluís Pellicer, R. Miró, F. Gomez Soler, Mariano Foix, J. Blanco Coris y V. Buil.

9.ª—L' Editor de **La Esquella** 's reserva 'l dret de exposar al públich los projectes presentats, durant los vuyt días següents á la publicació del fallo.

10.ª—Los projectes no premiats que no siguin recullits dintre del mes següent á l' aparició del *Almanach de la Esquella*, 's considerarán abandonats.

11.ª—Los drets dels autors favoreguts que no hajan recullit el premi, caducan també al expirar el mateix plasso.

Ab aquestas condicions, l' Editor ofereix un premi de **250 pessetas**, que l' autor de las cubertas escullidas podrá cobrar á la publicació del fallo.

Al mateix temps, ofereix **100 pessetas** al projecte que, no havent sigut premiat, sigui susceptible de ser convertit en *Cartell* anunciador del *Almanach*.

En el cas de que pera 'l millor efecte de las cubertas l' Editor elegeixi la primera página d' un autor y la última d' un altre, el premi ofert se repartirá entre 'ls dos, otorgantse 150 pessetas al autor del dibuix destinat á la primera plana y las 100 restants al del destinat á la última.

L' infrascrit, esperant que 'ls artistas invitats tindrán en compte més que la quantía del premi ofert la noble intenció que 'l guía al cridarlos á aquest concurs, els desitja acert y bona voluntat.

Antoni López

Barcelona 15 Juliol de 1898.

NOTA.—Hem enviat aquest cartell á tots los artistas espanyols qual direcció coneixém. Los que, per ignorar son domicili, no l' hajan rebut, poden considerarse desde ara com invitats.

Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, Barcelona. Correu: Apartat núm. 2.

ARTE DE HABLAR BIEN FRANCÉS

En ocho días y sin maestro se aprende la verdadera pronunciación, según las reglas de la Academia francesa.

NOVÍSIMA EDICIÓN POR J. COSTE.

Precio 2 pesetas.

EL TOCADOR MODERNO

LA DROGUERIA EN LA MANO

RAMILLETE DE 300 RECETAS PROBADAS

por J. MONTANER GRIVÉ (Perfumista Droguista)

Precio 4 pesetas.

EL CONSULTOR

MANUAL TEÓRICO PRÁCTICO

DEL

FABRICANTE DE JABONES

POR FERNANDO CANDIAL

Un tomo 8.º Ptas. 1.

NI FUNI FA

VERSOS DE

VITAL AZA

Un tomo Ptas. 2.

NOVEDAD

MI POLÍTICA EN CUBA

POR EL TENIENTE GENERAL

MARQUÉS DE POLAVIEJA

Un tomo 8.º Ptas. 3.

	Pesetas
Manual elemental de electricidad industrial	1'50
Manual práctico del encargado de dinamos y motores eléctricos.	1'50
Las pilas y los acumuladores.	1'50
Las canalizaciones eléctricas.	1'50
Fogonero-conductor de máquinas de vapor.	1'50
Conductor de motores de gas y petróleo.	1'50
Guía práctica del alumbrado eléctrico.	1'50
Como se forma un buen electricista.	1'50

	Pesetas
La electricidad para todos.—Aplicaciones diversas.	1'50
La electricidad simplificada.	1'50
Aritmética de la electricidad.	1'50
La electricidad para todos, construcción de dinamos y electromotores.	1'50
La tracción eléctrica por C. Zainturier. Un tomo 8.º	4

Diccionario práctico de electricidad. Un tomo 8.º . . . . . 13'50

AFRODITA COSTUMBRES ANTIGUAS por **PIERRE LOUYS**.
Edición ilustrada por **A. Calbet**. . . . . Ptas. 4

ALGO COLECCIÓN DE POESÍAS
DE **JOAQUÍN M.ª BARTRINA**
ILUSTRADAS PER J. L. PELLICER
Un tomo 8.º Ptas. 3.

Muy pronto saldrá el tomo 60 de la COLECCIÓN DIAMANTE
CUENTECILLOS AL AIRE
POR **José Zahonero**

La senmana que vé
SORTIRA
LA SENYORA
DE TOTHOM
HUMORADA EN VERS PER **C. GUMA**
AB DIBUIXOS DE **M. Moliné**
Preu 2 ralets per tot arreu.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

NOSTRES ENEMICHS

Entrega al almirant de la esquadra d' un plech urgent que un avis de vapor acaba de portar.